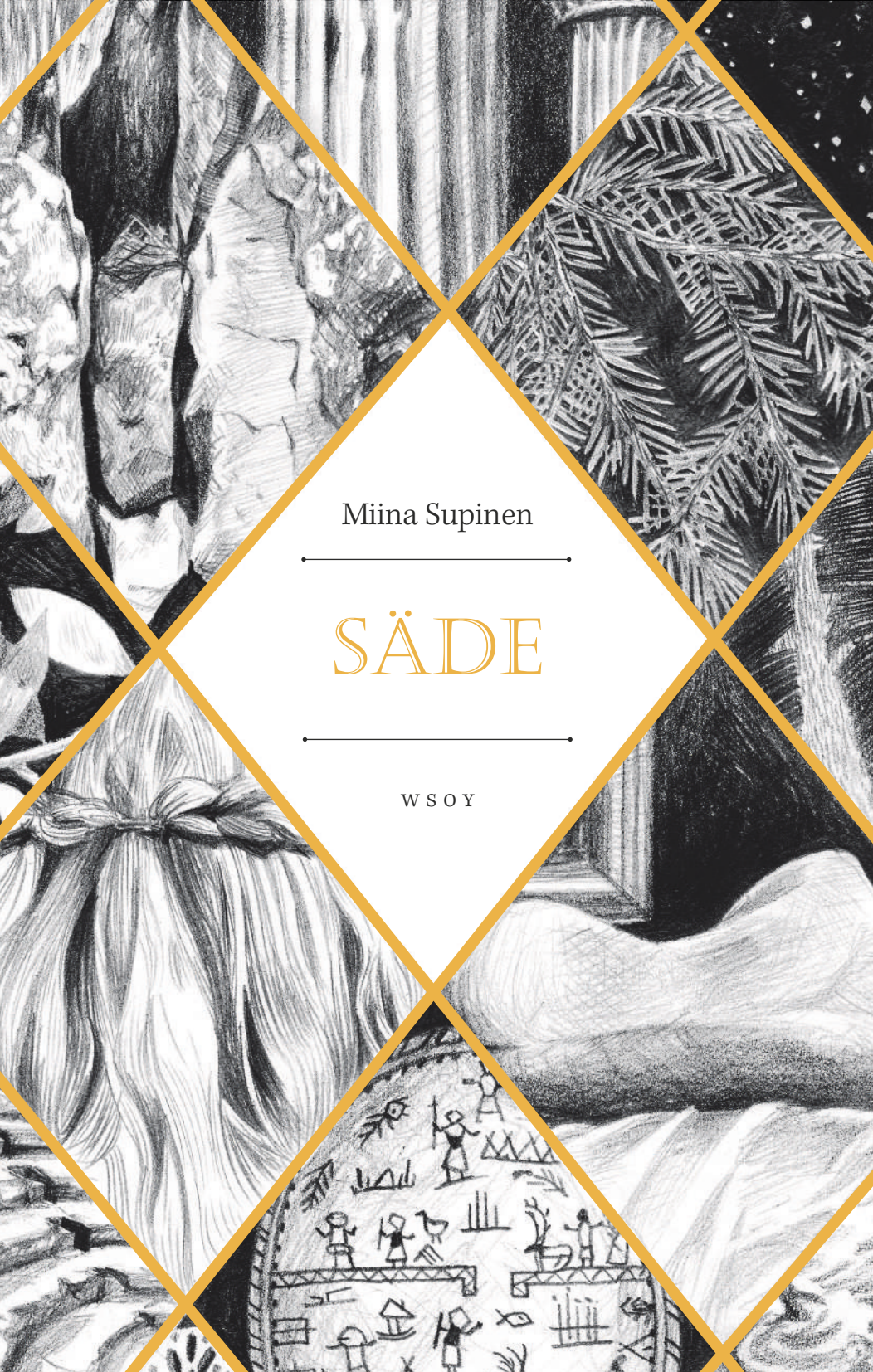

Miina Supinen

SÄDE

W S O Y

Miina Supinen

SÄDE

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Helsinki

© *Miina Supinen* ja WSOY 2013

ISBN 978-951-0-39962-0

Painettu EU:ssa 2013

Näitä haltioita, mitkä hyviä, mitkä pahoja, luultin koko luonto täynnänsä olevan. Ei ollut järveä, saarta, nientä ja lahtea, ei metsää, korpea, suota, kangasta, ahoa ja laaksoa, ei mäkeä, vuorta ja kukkulaa, ei lähdettä, puroa, jokea ja koskea, ei puuta ruohoa ja kukkasta, ei ihmistä eikä muuta elävää, jolla ei olisi ollut oma erityinen haltijansa. Vedellä ja raudalla, tuulella, tuulella ja pakkasella, vieläpä semmoisillaki olennoilla, kuin uni ja kuolema, oli oma lähimmäinen haltijansa.

ELIAS LÖNNROT, 1880, Muinaiset loitsurunot

SILLOIN kun vielä elin, sanoin usein mimmeille, että olen voyeristi. Oletin, että he suhtautuisivat ihailleen tai ainakin myötämielisesti siihen, että halusin kyt-täillä heitä nakuina. Nyt se vähän hävettää minua. En tajua, miksen silloin elävänä hoksannut, että voyeristihan on ihan sama kuin tirkistelijä. Tai me britithän sanomme Peeping Tom.

Toisaalta ei minua *nyt* niin paljon nolota. Vähän naurat-taakin. Ajan verhon tuolla puolen oleminen antaa perspek-tiiviä ja etäisyyttä. Näen kaiken. Näen itseni sisälle ja kaik-kien muidenkin sisälle, ja kaikki mitä näen täyttää minut myötätunnolla ja hellyydellä.

Säälin tosin itseäni edelleen. Miten minulle piti käydä niin huonosti?

Olin minä kyllä karmea runkkari. Ei siitä mihinkään pääse. Siihen nähden minulle kävi monessa mielessä hy-vinkin.

Elävänä olin niin itserakas, että kuvittelin olevani ainut-laatuinen ja karismaattinen. Ajattelin, että olin komea, hen-kevä ja maskuliininen, vaikka todellisuus oli pikemminkin päinvastainen.

Vaikka oli sitä vetovoimaa oikeastikin. Ei naisia olisi muuten ollut niin paljon. Ja kyllä henkevyydessäkin oli pe-rää. Jonkinlaista henkevyyttä löytyi. Varsinkin kun ottaa

huomioon, miten vähän sitä ihmisillä yleensä on. Henkevyysmielessä oli vähän sellainen ”sokeiden maassa silmäpuoli on kuningas” -tyyppinen tilanne. Olin klassisen arkeologian professori ja kansainvälinen seikkailija, ja saatoin luontevasti rakastella naisia muinaisten sivilisaatioiden raunioilla ja samalla laususkella heille Korkeaa veisua arameaksi. Tietty naistyyppi arvosti sellaista yllättävän paljon. Suurin osa Korkeasta veisusta oli tietysti korahattelua omasta päästäni, koska muistin siitä vain pari lausetta, mutta mitäpä siitä? Siinäkin oli kaksi säettä enemmän kuin muilla. Hyvä tarina on aina tärkein.

Säde varsinkin oli sitä mieltä. Säde. Minun auringonsäteeni.

Nyt tietysti herää kysymys: miksi olen vielä tässä? Miksi mietin mennyttä elämääni, enkä siirry kunnolla tuonpuoleiseen?

Suoraan sanottuna en ole aivan varma. Uskon tämän liittyvän Säteeseen. Haluan yrittää kertoa minusta ja Säteestä. Haluaisin kertoa rakkaudesta. Meidän rakkautemme oli vääränlaista, mutta toisaalta oikeanlaista.

En tiedä romanttisesta rakkaudesta. Olin henkevä ja olen edelleenkin, sitä ei edes kuolema voi poistaa, ja henkevyyteen liittyy tietysti jonkinasteinen sivistys. Voin kertoa, että romanttinen rakkaus on alusta loppuun kulttuurinen rakennelma, täysin keksitty juttu, se keksittiin 1500-luvulla ja kapitalistit viimeistelivät sen nykyiseen muotoonsa. Ei sitä oikeasti ole. Ei älykkäillä ihmisillä. Ei sitä ole sellaisilla ihmisillä, jotka ymmärtävät jotakin maailmasta. Ehkä sitä

on ihan vähän kauniilla ihmisillä. Meillä rumilla on vain polttava, vihainen ja raaka himo, kyyneleinen tuska ja kiintymys.

Kun Säteen poika kasvaa, Säde varmaan kertoo sille minusta. Nyt lapsi on vasta pieni. Säde vetää sitä ahkiossa keskellä lumimyrskyä. Mutta miten hän voisi kertoa lapselleen minusta, kun vain pieni osa siitä on lapsille sopivaa ja kaikki muu on sekavaa?

”Onko toi ihmisravintoa?”

Säde otti aina todesta kaiken, mitä hänen poikaystävänsä sanoi. Hän nosti katseensa purppuranpunaisesta taikinasta Anttiin.

”Miksi sä sanot noin?”

”Koska se näyttää kauhealta. Hyi saatana.”

Säde piteli kulhoa edessään kuin kilpeä. Hän liikahti kohti auringossa kylpevää tiskipöytää.

”Se on paholaisen kakku. Mä olen kuullut, että mun tuleva pomo on satanisti. Mä ajattelin, että tämä olisi hyvä vitsi.”

”Ei kukaan ole satanisti.”

”On se! Luuletko että mä keksin omasta päästäni sellaista?”

”Luulen.”

”En todellakaan!”

Heidän keskustelunsa etenivät aina tällä kaavalla. Ne alkoivat jostakin töksäytyksestä ja kiihtyivät hetkessä huu-doksi, usein kyyneliin, ja aina molemminpuoliseen loukkaantumiseen. Säde punoitti, katseli viemäriä ja näki mielessään, kuinka paiskaisi kakkutaikinan tiskialtaaseen. Hän ponnisteli pysyäkseen paikallaan ja muistutti itseään siitä,

että itselleen sika kiusaa tekee, kun purtilonsa kaataa. Antti vain lähtisi.

Säde veti henkeä ja katsoi ulos ikkunasta. Taivaan sini, koivun vihreät lehdet, pursuilevat roskikset, ruosteiset keinut, naapurin kaapumummo. Rauhoitu, hän sanoi itselleen, kaapaisi lusikalla taikinaa ja maistoi. Maistui aspiriinilta. Hän oli saanut kakkujauheen parhaalta ystävältään Enniltä, Suomen nuorimmalta papilta. Paketin päällä oli kuva viipaleesta, jolla oli kakun muoto, mutta helvetin tulijärven väri. Ehkä uuni auttaisi.

”Mistä sä olet taas vihainen?” Antti kysyi, niin viatto-
mana, että oli mahdoton tietää, oliko hän todella typerä vai
yrittikö ärsyttää. ”Mitä mä taas sanoin?”

Säde laski lusikan kulhoon korostetun rauhallisella liik-
keellä.

”Kuuntele. Mulla on huomenna ensimmäinen päivä
töissä. Mulla ei ole aavistustakaan, mihin mun pitäisi
mennä tai mitä mun pitäisi tehdä ja mä sain koko työn siksi,
että mä otin Kreikassa koko ajan suihin yhdeltä vanhalta,
läskiltä arkeologilta.”

”Ja paha kakku auttaa?”

”Jotainhan mun täytyy yrittää.”

”Miksi sä edes haluat mennä töihin johonkin saatanalli-
seen kansanopistoon?”

”Miksi ihminen tekee mitään? Mikä kysymys tuo on? Tie-
tenkin mä haluan mennä. Victor Allcock sanoi, että Voula
– se on se reksi, se saatananpalvoja – on mahtava tyyppi. Ja
Victor itse on mahtava. Ja rahat on loppu.”

Antti jäykistyi ja räpäytti silmiään.

”Kenenkään ihmisen nimi ei ole Allcock.”

Säde tirskahti.

”Se on kauhea panemaan!”

Antti pudisti päätään. Hänen olemuksensa rentoutui. Hän näytti aivan surffarilta, huolettomalta ja hauskalta.

”Tietty se on.”

”Tietty”, Säde sanoi ja käveli kiinni poikaystäväänsä.
”Voisitko halata?”

Antti kietoi pitkät kätensä hänen ympärilleen, ja Säde veti henkeensä Antin tuoksua. Hän otti aina kaiken minkä sai irti. Antista sai niin vähän. Antti tuoksui vähän savun tapaiselta, miehekkäältä, terrakotan väriseltä, suurelta eläimeltä, lämpimältä leijonalta. Erilaiselta kuin Säde itse, käsitteämättömältä ja rakkaalta.

”Ja nyt sano”, Säde sanoi. ”Onnea matkaan, kulta. Sä pärjät mainiosti. Kakku on varmasti hyvä, se muuttuu hyväksi uunissa, ja Voula Papadupoulos tykkää siitä. Ja samoin Victor Allcock ja kaikki muutkin.”

”En mä muista tota kaikkea.”

”Pitää.”

”Onnea matkaan kulta. Sä pärjää. Kakku on hyvää.”

”Kiitos. Oliko vaikeaa?”

”Ei. Victor Allcock. Ei voi olla Victor Allcock.”

”En mä sitä ole keksinyt!”

”Aiotko sä panna sitä taas?”

”Tavallaan tuntuu, että nimi velvoittaa.”

Ikkunan läpi tuli valonsäde, joka muodosti suuren läis-

kän keltaisille seinille. Näytti siltä kuin ränsistynyt keittiö olisi muuttunut auringon sisukseksi, jonka sisällä oli hyvä halata.

KUN Voula Papadupoulos saapui luokseni, Kreikka oli luhistumassa. Olin saanut historian ja arkeologian laitokselta kenkää aikapäiviä sitten ja miehen minne oikein lähtisin. Minulla oli yksi työtarjous Egyptistä, ei kovin kummoinen. Mutta jos missään ei tarvittaisi kaivauksen johtajaa, voisin ehkä mennä opettamaan englantia tropiikkiin. Sitä minä olin tehnyt vuosikaudet missä milloinkin, aina kun arkeologiset työt loppuivat.

Mutta en päässyt tropiikkiin vaan sen vastakohtaan, Suomeen, ja sitten hautaan. Voula Papadupoulos soitti ovikelloani ja sinetöi samalla kohtaloni.

”Hei”, hän sanoi ja seiso i kalseassa rappukäytävässä kuin ilmestys, yhtä tulista tukkaa ja piikkisuoraa ryhtiä koko ihminen.

”Voula?”

En ollut nähnyt häntä ainakaan viiteen vuoteen. Hän oli tietääkseni jonkinlaisen koulun rehtori kaukana pohjoisessa.

Voula astui siekailematta sisään, eikä ollut milläänsäkään sotkusta, ei viitannut sanallakaan sängyllä lojuvaan pornografisen taiteen kokoelmaani. Hän käveli suoraan parvekkeelle. Minä ja kissani Yoko seurasimme perässä.

Voula seiso i kädet kaiteella, pää pystyssä vasten kirkasta taivasta. Taustalla naapurien pyykit leiskuivat kuin rukousviirit hänen kunniakseen.

Hän näytti vanhemmalta kuin viimeksi tavatessa ja ehkä vielä vaikuttavammalta. Liehuvassa, kiharaisessa tukassa oli nyt harmaatakin. Punaista — kreikkalaisesta tukasta tulee punainen, jos sen yrittää blondata —, mustaa ja harmaata. Kasvojen juonteet olivat syventyneet.

En ollut koskaan yrittänyt iskeä häntä, en edes opiskeluaikoina. Ihailin häntä kuin kaukaista tultasyökseväää tultivuorta ja halusin työntää penikseni häneen yhtä vähän kuin sellaiseen.

Voula Papadupoulos oli nimestään huolimatta puoliksi suomalainen. Hän oli asunut ikänsä kahta maata, kahta käsittääkseni hyvin erilaista maata.

”Pitkästä aikaa”, minä sanoin. ”Otatko kaljan?”

Voula pudisti päätään. Hän ei käyttänyt mitään päihkeitä. Ei tarvinnut. Sen sijaan hän jakeli niitä melko auliisti toisille ihmisille.

”Täällä menee huonosti?”

Nyökkäsin. Meni todellakin. Kerroin vähän kuluneesta kesästä. Olin vasta aamulla lukenut Kathimerinista, että joku vanhus oli taas tehnyt itsemurhan, ampunut itsensä Syntagmalla Ateenassa, ampunut itsensä ja jättänyt jälkeensä viestin, jossa kertoi ettei halunnut etsiä roskiksista ruokaa. Lisäksi hän vannoi, että vielä Kreikan uljaat pojat hirttäisivät poliitikot Syntagman plataaneihin.

Kreikassa oli nykyisin natsipuoluekin.

Mielenosoitukset olivat pelottavia, telkkarissa varsinkin, mutta myös läheltä katsottuna Thessalonikin rantakadulla. Mellakkapoliiseja suurina falangeina. Kivet ropisivat kilvistä

kuin raesade. Yhtenä iltana olin mennyt liian läheltä ohi ja saanut naamalleni kyynelkaasua.

”Tämä on kauhein kesä koko sinä aikana, kun olen asunut täällä. Ihan toista kuin silloin Balkanin sotien aikaan”, minä sanoin. Yoko hyppäsi Voulan syliin. Voula silitteli sitä.

”Ehkä se on minunkin syyni”, jatkoin. ”Minäkin olen tehnyt vuosikausia nollatutkimuksia ja ryypännyt ja kourinut opiskelijoita ja nostanut palkkaa. Sitä koko maa oli tehnyt. Simuloinut työtä.”

”Koko maa ei ole kourinut opiskelijoita”, Voula huomautti.

”Mitä sinä täällä teet?”

”Tulin tapaamaan serkkuja. He asuvat Limnoksella ja heillä meni apteekki nurin. Mutta on minulla sinullekin asiaa. Sinulle olisi töitä Suomessa.”

Otin kulauksen kaljatölkistä.

Ajattelin pientä, vihreään huppariin pukeutunutta olentoa, joka oli ollut opiskelijakaivauksella edellisenä syksynä ja viihdyttänyt minua öisin teltassani. Hän oli ollut kaunis kuin keväinen aamu ja tuoksunut lämpimältä kermalta, omenilta ja makealta hieltä. Ruoka-aineiden tuoksu johtui olettavasti shampoosta. Hän chattaili joskus edelleen kansani.

Minä todella tarvitsin töitä.

”Suomessa? Siellä on kylmä ja inuiitteja.”

”Haluan että tutkit muinaisalueen Tiedon Akatemian mailla. Kouluni lähelle rakennetaan iso lähiö, tuhansia asuntoja. Se paikka täytyy tutkia ennen kuin kerrostalot nousevat ja metsä on täynnä leikkiviä lapsia.”

Nyökkäsin. Voulan jutussa oli ilmiselvästi jotain mätää. Aika paljonkin mätää.

”Eikös Suomessa ole ihan asiallinen muinaismuistolaki? Eikö joku Museoviraston porukka tee pelastuskaivaukset, jos siellä on jotain?”

”Mutta minä haluan sinut. Minun Akatemiani on erityislaatuinen paikka. Emme halua sinne Museoviraston tomppeleita hortoilemaan.”

”Eikö siellä sinun opistollasi opeteta jotain... perinteisten kankaiden valmistusta ja henkien manausta ja... ja... poroajeluja?”

”Nämä ovat hyviä töitä. Oikeita töitä.”

”Minkälainen kohde se oikein on?” kysyin ja samalla hetkellä tajusin, että eivät ne olleet tietenkään *oikeita töitä*. Tämä oli jotain muuta, todennäköisesti jotain laitonta. Ei Voula muuten minua pyytäisi. Muutenhan siellä olisi joku Oslon yliopiston, ei kun Helsingin, mitä ne nyt olivat... joka tapauksessa joku paikallisen yliopiston porukka parasta aikaa inventoimassa. Hän tarvitsi juuri minut, epämääräisen, epätoivoisen virkaheiton.

”Se on mielenkiintoinen kohde”, Voula sanoi. ”Ja minä maksan sinulle hyvin. Sanot vaan mitä niin minä tuplaan sen.”

”Haluan haaremillisen neitsyitä, ydinsukellusveneen ja jalkapallojoukkueen.”

Voula katsoi minua. Nielaisin ja häpesin. Vaikka me olimme olleet aikoinamme kämppikset, kaksi yhtä nuorta opiskelijaa, hän oli ollut meistä kahdesta aina se suurempi ja säkenöivämpi. Hän kohteli minua kuin vertaistaan, mutta

aina välillä muistutti, ettemme sellaisia olleet: tässä keskusteli nyt yksi kuolevainen ja yksi übermensch.

”Metsään on rakennettu jo metropysäkki. Asialla on kiire. Haluan, että tulet heti.”

Sitten Voula ilmoitti minulle, mitä hän maksaisi. Hän todella halusi minut.

”Minulla on ehto”, suustani pääsi. ”Tarvitsen assistentin. Tunnen yhden helsinkiläisen nuoren arkeologian opiskelijan, joka on oikein fiksu ja taitava.”

Voula katsoi minua pistävästi.

”Ei”, hän sanoi. ”Ei ulkopuolisia.”

”Hän on hyvin luotettava. Minä menen hänestä takuuseen.”

”Hmm”, Voula sanoi, ja tiesin, että hän suostui.

Viikon kuluttua laskeuduin Helsinki–Vantaan lentokentälle Voulan kanssa. Olin odottanut kylmyyttä, mutta ilma oli lämmin ja raikas.

Hei muru. Mitä aiot tehdä tänä kesänä?

En ole päättänyt. Hain McDonaldsiin töihin mutta rupesin vahingossa kertomaan työhaastattelussa mitä mieltä olen niiden ruuista.

Olen tulossa Suomeen.

MITÄ?!!!!

Tulen vetämään yhtä kaivausta. Se on Tiedon Akatemian mailla. Oletko kuullut siitä? Tuli muuten mieleen, että siellä on toimistoassistentin paikka auki.

Se on kai Kylmäaseman lähellä. Meiltä menee sinne metro.

Mikä on Kylmäasema?

Sitä sanotaan kylmäasemaksi tai kummitusasemaksi, koska siellä ei ole vielä mitään. Sinne tulee iso lähiö, jonne laitetaan puolet vuokratasarmoja ja puolet luksuskämppejä mutta nyt siellä on pelkkää metsää.

Ok.

Luulin että se Akademia on uskonnollinen yhteisö.

Tunnen rehtorin. Mahtava tyyppi.

Kuuluisiko siihen minun työhöni jotain arkeologisia töitä? Saitilla tai jälkitöitä?

Toimittaja Nelli Hakkarainen ja kuvaaja Leo Lakka kävivät tutustumassa kohuttuun Kahdeksaisen yhteisöön. Kulttijoh-taja uhkasi toimittajan henkeä.

Perkeleen palvojat: Elämme luonnon emmekä ihmisen lain mukaan

Aurinko siilautuu kuusen latvojen läpi, kun saavumme Tie-don Akatemialle. Portin kummallakin puolella on seipäässä kuivattu hauen pää. Pihaa reunustaviin puihin on ripustettu tuulikelloja ja punaisia nauhoja. Suuri kelo keskellä pihaa on sorvattu karhun muotoiseksi.

Meidät ottaa vastaan Akatemian rehtori Voula Papadupoulos. Hän kättelee meitä mutta ilmoittaa heti, että sisälle päärakennukseen ei ole asiaa. Sen sijaan hän lupaa esitellä lammashakaa, savusaunaa ja riihtä.

Tiedon Akatemia on herättänyt kritiikkiä sen jälkeen, kun kreikkalaissyntyinen Papadupoulos asettui rehtoriksi viisi vuot-ta sitten. Opetus on saanut hänen ohjauksessaan pakanallisia ja jopa kulttimaisia sävyjä. Kulttuurihistoriallisesti merkittä-vässä opistossa harjoitellaan nykyisin muun muassa magiaa, tärinätranssia ja rohdoskasvien käyttöä. Jopa oppilaitoksen nimi on muutettu. Aiemmin se tunnettiin Kaakurin opistona.

Papdupoulos myöntää väitteet oikeansuuntaisiksi.

”Akatemian toiminnan taustalla on luonnonuskoon perustuva maailmankatsomus, joka perustuu paikallisten jumalten palvontaan”, hän täytyy.

Lammashaassa kohtaamme Maija Kaarnalan, 36. Hän kertoo työskennelleensä Akatemiassa jo pitkään. Hänen tehtäviinsä kuuluu lampaiden hoito, työt kasvimaalla ja ohrapellolla, työskentely yhteiskeittiössä, siivous sekä kurssisihteerin työt. Hän kertoo, että jokaisella yhteisön jäsenellä on myös erilaisia rituaalisia tehtäviä.

”En kaipaa muuta kotia. Luonnonläheisyys on minulle tärkeää. Täällä asuvat kaikki ystäväni.”

Millaista uskoa akatemialaiset noudattavat?

”Metsäihmiset harjoittavat esikristillisen ajan uskontoa eli panteistista luonnonuskoa. Elämme luonnon, emme ihmisten laeilla. Tärkeitä jumaluuksia olivat muun muassa Ilmarinen ja Väinämöinen. Jokaisella meistä on oma polkumme ja itsellemme tärkeät rituaalit, pyhät puut ja hiidet. Tärkeitä ovat esimerkiksi Ukko ja Akka eli Perkele ja Rauni.”

Kun kysyn yksityiskohtia uhrauksista ja riiteistä, Papadopoulos alkaa selvästi ärtyä. Hän sulkee lammasaitauksen ja kehottaa meitä siirtymään autolle.

Millaisia uhrimenot ovat?

”Luonnonusko perustuu vastavuoroisuudelle. Jos ihminen ottaa metsästä jotakin, hänen on myös annettava takaisin.”

Ovatko lampaat uhraamista varten?

”En kommentoi”, Papadopoulos sanoo.

Millaisia menoja Perkeleen palvonnassa käytetään?

”En kommentoi.”

84.2

ISBN 978-951-0-39962-0 www.wsoy.fi

Graafinen suunnittelu Elina Warsta solmu.nu

9 789510 399620

VIC Allcockilla ei ollut mitään odotuksia kuoleman jälkeisestä elämästä. Mutta täällä hän yhä on, katsomassa kuinka vakava nainen vetää vakavaa poikaa pulkassa lumimyrskyn läpi. Mitä oikein tapahtui? Elämäniloinen Säde ja kyyninen Vic ahkeroivat arkeologisilla kaivauksilla Suomessa. Työtä johtaa karismaa leiskuva Voula ja kirjava joukko muinaisjumalia palvovia opetuslapsia. Kotona Sädettä odottaa menestyspelejä koodaava Antti.

Mitä kaivauksilta löytyy?
Onko jumalia olemassa? Kuka
voittaa huolettoman Säteen sydämen?

Säde on poikkeuksellinen kolmiodraama, komedia tieteen ja uskon yhteentörmäyksestä, kasvukertomus ja lajityyppejä yhdistelevä tarina ateistista, joka haluaa kulttiin. Säde on Miina Supisen toinen romaani. Naurat ja itket.